

		א:ב
	קום (לך) אל נינוה יונה היה מתנבא בימי ירבעם בן יואש נבואה זו על אשור וכן *בספר מלכים הוא אומ' *בשנת חמש עשרה ¹ לאמציהו בן יואש מלך יהודה מלך ירבעם בן 5 יואש מלך ישראל בשמרון ארבעים ואחת שנה ויעש הרע בעיני י'י ² וגומ' *הוא השיב את גבול ישראל מלכוא חמת עד ים הערבה כדבר י'י אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמית ² הנביא אשר מגת ה{ר}{ח}פר ³ נינוה הוא אשור וכן הוא אומ' *מן הארץ ההיא ³ יצא אשור ויבן את 10 נינוה ⁴ כי עלתה רעתם לפני שהרעו לישראל והגלו לעשרת השבטים ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני י'י למדתה בעינין מפני מה לא היה רוצה להתנבאות על נינוה שבעוד ארבעים יום נינוה תהפך וכן הוא אומ' *הלא ⁴ זה דברי עד היותי על אדמתי על כן קדמתי לברוח ⁵ תרשישה 15 כי ידעתי כי אתה אל ⁶ ורחום חנון ⁶ ארך אפים ורב חסד וניחם ⁷ על הרעה ⁴ והם האומות ידעתי כי קרובי תשובה הם ואתה אל רחום וחנון ותרחם עליהם ותקבל תשובתם בשביל כך לא רצה לילך לשם שכשישובו אנשי נינוה בשביל נבואה אחת שניבא להם יונה מיד יכעוס הקב"ה על 20 ישראל שכמה נביאים ניבאו להם לישראל ולא החזירום למוטב ויתן שכרה ויתן שכרו אין כת' כאן שהוא משמע שנתן שכירות עצמו כשכר שאר בני אדם אלא ויתן שכרה שזה משמע שנתן שכירות כל הספינות הוא בעצמו בלבד תרשישה אפריקיא והאניה חישבה ⁸ להשבר כלומ' כל 25 בני הספינה קורא אניה שהיו חושבין שתישבר הספינה מפני סער גדול שבים המלחים הספנים ויצעקו ⁹ איש אל אלהיו כולם עבדו את אלהיהם באמונה שהיו סבורים שיושיעם בעת ר(ע)תם ויונה ירד אל ירכתי הספינה ויונה שידע בעצמו שחטא אל אלהיו ידע שלא יקבל הקב"ה את 30 תפילתו לכך הוא ירד בירכתי הספינה ושכב ונרדם שלא	א:ג
		א:ד
		א:ה

¹ + שנה M^L | חס' M^L 2 | M^L 3 | ההיא כת' הווא M^L | מל' M^L 4 | חס' M^L 5 | חס' M^L 6-6 | חנון
ורחום M^L | חס' M^L 7 | חס' M^L 8 | חס' M^L 9 | ויוזעקו M^L

^a מל"ב יד, כג-כד | ^b מל"ב יד, כה | ^c ברא' י, יא | ^d יונ' ד, ב

1 אחל... יונה] < C; פל' נבואת יונה B; פירוש יונה DG; נבואת יונה E; אחל פל'
יונה F 3 הוא] < E 4 מלך²] < F | מלך²... 5 יואש] < E | בן יואש²] < F
5 מלך] + על F | בשמרון] < DEFG 6 וגומ'] < DEFG | השיב] הושיב C
8 הוא] היא EF 10 רעתם] + רעתם C 11 לעשרת] עשרת B | מלפני י'י] <
DEFG 12 בעינין] < DEFG | רוצה להתנבאות] < DEG 13 תהפך] נהפכת
BCDEFG 14 כן] < F 15 ורחום חנון] < F; רחום וחנון BC; רחום DEG
16 וניחם] וריחם C 17 וחנון] < DEFG 18 לשם] שם DEFG 19 אחת]
אחרת DEG 20 שכמה] שהרי כמה F 21 שהוא] שהיה B | שהוא משמע]
שמשמע DEFG 22 שכירות] < DEFG | עצמו] של עצמו BCDEFG | כשכר]
< BDEFG | שאר] כשאר BDEFG 23 שזה] < DEFG | הספינות] הספינה
BCDEFG | בלבד] < DEFG 24 כלומ'] < DEFG 25 אניה] האניה G
28 שיושיעם] שיושיעום CDEFG | רעתם] צרתם BC | ויונה²] יונה DEFG
29 אל אלהיו] להקי' DEFG | את] < BDEFG

	א:ו	היה חושש מה שיהיה בספינה רב החובל ¹ כתרגומ' רב הספינה ² מה לך נרדם קום קרא אל אלהיך רב החובל ראה שכל האחרים זועקים איש אל אלהיו ויונה שכב ונרדם מיד קראו וא"ל מה לך שנרדמתה ואינך קורא אל אלהיך אולי יתעשת האלהים כשתקרא בתפילה להקב"ה 5 שמא יחשוב מה תהא עלינו ולא נאבד יתעשת לשון מחשבה כמ' *ביום ההוא אבדו עשתונותיו ³ בשלמי הרעה הזאת לנו בלבד וכל שאר אוניות עוברות בשלום באשר למי הרעה הזאת לנו פת' למי חטאת אשר הוא מביא לנו הרעה מה מלאכתך שמא פשעת באומנותך ואותו החטא הוא גורם לנו ומאין תבוא ושמא תאמר לא פשעתי באומנתי ושמא כל בני עירך שבאת משם היו מחוייבין כלייה ואתה אחד מהם ועונך גורם לנו ושמא תאמר אני ובני עירי כולנו צדיקים שאנחנו דרים בתוכה ולא נתחייבו כלייה לכך נאמ' מה ארצך ושמא גר אתה בארץ צדיקים אבל בני ארצך ומולדתך חוטאים לכך ושמא תאמ' בני ארצי צדיקים לכך נאמר ואי מזה עם אתה שמא {אתה} (אביך) ואמך היו גרים בארץ מולדתך אבל בני עמך חוטאים הם (ו)אותו גורם לנו ויונה הוא משיבו על ששאל אי מזה עם אתה אמ' לו עברי אנכי ומה שאתה שואל מה מלאכתך 20 את אלהי³ השמים אני ירא אבל חטאתי לו ובורח אני מלפניו והם שמעו הדבר וייראו ואמרו לו עני איך תוכל להינצל מפניו בים והכת' בתורתכם *אם יחתרו מנגד עיניי ⁴ בקרקע הים משם אצוה את הנחש ונשכמ ⁵ ויחתרו האנשים היו חותרים במשוטות להשיב אל היבשה מפני רוח סערה ולא יכולו⁵ אל⁶ תתן עלינו דם נקי אל תחשוב עלינו דם נקי כאשר⁸ הפצתה עשיתה⁸ מפני שהוא בורה
	א:ז	
	א:ח	
10		
15		
20	א:ט	
184b	א:י	
	א:יג	
25	א:יד	

¹ חס' M^L | חס' M^{AL} | ²⁻³ ואת יהוה אלהי M^L | ⁴⁻⁴ ואם יסתרו מנגד עיני M^L
⁵ חס' M^L | ⁶ ואל M^L | ⁷ נקיא M^L | ⁸⁻⁸ חפצת עשית M^L

^a עיין ת"י שם | ^b תהי' קמו, ד | ^c עמו' ט, ג.

1 חושש] חושה DG | שיהיה בספינה] שבספינה B 4 ונרדם] < DEFG | וא"ל] ואמרו לו E | אל אלהיך] לאלהיך DEFG 5 האלהים] < DEFG 7 עשתונותיו] עשתונות F 9 הזאת לנו] < DEFG | פת'] < DEFG | אשר הוא] שהוא DEFG 10 החטא] החט BEF 12 ושמא] שמא DEFG | שבאת משם] < DEFG 14 כולנו] כולן F | שאנחנו] שאנו DEFG | נתחייבו] נתחייבו BCDEFG 15 נאמ'] אמ' DEFG | מה ארצך] < E | ושמא] < E; + תאמר BDFG | בארץ] + בעיר BCDEF; + בעד G 16 בני¹... ומולדתך] בני ארצך ומולדתך BC; בני מולדתך DEFG | לכך] < BC | ושמא] < DEFG | תאמ'] אמ' DF; נאמ' EG בני²... 17 נאמר] < DEFG 17 ואי מזה] מאי זה DEFG | שמא... 20 אתה] < DEFG 18 מולתך] מולדתך BC 19 ואתו] + החט B; + החטא הוא C 20 לו] להן E | שאתה שואל] שאתם שואלין E 22 הדבר] < DEFG; בדבר BC ויראון] ויראו EF | ואמרו] ויאמרו G | לו] < C 23 להינצל] לינצל BDEG; לנצל F | מפניו] < DEFG | יחתרו] יסתרו BDEFG 24 הים] היה C 25 חותרים] חותרון E | אל היבשה] ליבשה DG | מפני... 26 סערה] < DG 26 אל... 27 נקי] < C | 27 עלינו] < F | נקי] < F

	מלפניך וישאו את היונה ¹ ויטילוהו את הים ² בפרקים של ר' אליעזר הוא אומ' לכתחילה כשהטביעו רגליו בים הים שותק עליהם הים וכשהיו מעלין אותו באנייה היה חוזר הים וסוער הים עליהם כשראו כך הטילוהו אל הים ועמד הים מזעפו ³ ואעפ"כ וייראו האנשים יראה גדולה וגיירו עצמם לשם יי	א:טו
5	ויהי יונה במעי הדג לכתחילה היה במעי הדג והיה שוכב ברוחב והשכיבו הקב"ה במעי הדגה ונהר יסובבני ³ *שכל הנחלים הולכים ⁴ אל הים ⁵ וכולם סובבים סביבותיי אפפוני מים עד נפש כלומ' המים עלו באפי שלא יכולתי להשיב את רוחי אלי עד יציאת נפש והארץ ⁵ בריחיה ⁶ בעדי לעולם בריחיה של ארץ היו עומדין כנגדי לסמוך העולם משמרים הבלי שוא ואותם שהיו עמי בספינה שהיו משמרים ומצפים לעזרת הבלי שוא חסדם יעזבו ⁷ שעזבו חסד של ע"ז וגיירו עצמם לשם שמים ואני בקול תודה אזבחה לך אשר נדרתי וגומ' זהו אחד מארבעה שצריכין להודות פורשי הים והולכי מדברות וחולים (ו)היוצאים מבית הסוהר ישועתה לי' על אותה ישועה שעשה לי הקב"ה כדבר יי ואמ' להם *עוד ארבעים יום נינוה ⁸ נהפכת ⁹ ונינוה היתה עיר גדולה לאלהים ואעפ"כ שאמ' הקב"ה להפוך את נינוה היא היתה עיר גדולה ואין הקב"ה הופכה ויעבר אדרתו מעליו אדרת המלכות מטעם המלך מציווי המלך ומן החמס אשר בכפיהם אילו עונות גלוית שהנחמס יודע בחמסו מי יודע ישוב אילו עונות הנסתרות שאין אדם אחר יודע אלא הוא בעצמו כלומ' מי שיודע בעצמו שחטא ישוב מרעתו *וניחם הקב"ה על הרעה ¹⁰ ושב מחרון אפו	א:טז
10	הלא ¹⁰ זה דברי זהו פירוש לויחר לו כי טוב מותי מחיי לפי שהם יאמרו נביא השקר אני שנבאתי להם *עוד	ב:א ב:ד ב:ו ב:ז ב:ט ב:י ג:ג ג:ו ג:א:ה ג:ט
15		
20		
25		

¹ יונה M^L | 2-2 ויטלוהו אל הים M^L | 3 חס' M^L | 4 חס' M^L | 5 הארץ M^L | 6 חס' M^L | 7 חס' M^L | 8 ונינוה M^L | 9-9 ונחם על הרעה M^L | 10 מל' M^L

^a עיין פדר"א ט | ^b קהלי א, ז | ^c יוני ג, ד | ^d יוני ד, ב

1 את² אל BCEFG; על D | בפרקים] בפרקי DEFG 2 של] CDEFG הוא] < DEFG 3 הים¹] היה BCDEFG | עליהם הים] מעליהם BDEFG 4 חוזר הים] < DG | וסוער] סוער DG | הים²] < BEF | עליהם] מעליהם E | אל הים] הים DG; לים EF 5 הים] < DEFG 7 לכתחילה] בתחילה DEF | היה] < E | הדג²] < F 8 והשכיבו] והשכיב E 9 הולכים... הים] אל הים הולכין EF 10 כלומ'] < DEFG 11 נפש] נפשי F 13 ואותם] אותם DEFG 14 שעזבו] < DEFG 15 לשם] לשום DFG | שמים] יי C 16 אשר נדרתי] < BDEFG וגומ'] < BCDEFG | אחד] < DG 17 פורשי] יורדי DEFG | והחולים] והחולים E | והיוצאים] והיוצא B 18 הסוהר] האסורים BDEFG 19 כדבר] בדבר CD | יום] < E | נינוה] ונינוה BCDEFG 20 ואעפ"כ] ואע"פ B; אע"פ DEFG | שאמ'] + לו DG 22 הופכה] רוצה להפכה DEFG | מעליו] < DEFG 24 יודע¹] + יודע F | מי] ומי C | ישוב] + וניחם DG 28 זהו] זה הוא B | מחיי] < BDEFG 29 שהם יאמרו] שיאמרו DEFG | עוד] עד DEFG

	ד:ה	ארבעים יום ונינוה נהפכת ^a ולא נהפכה עד אשר אראה¹
	ד:ו	מה יהיה בעיר אם תתקיים נבואתי על נינוה שהקב"ה
	ד:ח	גוזר עליה להציל לו מרעתו כשהטילוהו אל הים נפל כל
5	ד:ח	שערו שמי הים מלוחים ומעבירים מן האדם כל שערו
	ד:יא	ולכך כשזרחה השמש עליו היה נתעלף וימן אלהים רוח
		קדים חרישית וזימן הקב"ה רוח גדולה שמשתיק ומחריב
		כל הרוחות לפניו ונשא את הסוכה והקיקיון משם שלא²
		ידע בין ימינו לשמאלו והואיל ואינם יודעים בין טוב
10		לרע לכך איני פוקד עליהם חטאתם ולפי ששבו מדרכם
		הרעה לא ניבא יונה פורענותם וכשיחזרו לשיאורם בא
		נחום וניבא עליהם פורענות וכן הוא אומ' *משא נינוה
		ספר חזון נחום האלקושי ^{b3}
		נשלם פירוש ספר יונה
		שבח לדר מעונה

15

¹ יראה M^L | אשר לא M^L | חס' M^{AL}

^a ינו', ג, ד | ^b נחו', א, א

1 ונינוה] נינוה DEFG | אראה] יראה F **3** גוזר] גזר BCDEFG | להציל לו] להצילו DG; להצילו לו F; להינצל C | אל] מן C **4** מן] מן (מ) כל E **5** היה] < DEFG **6** וזימן] זימן DEFG | ומחריב] ומחריב C **7** לפניו] מפניו B | והקיקיון] והקיקין C **8** ואינם] שאינן DEFG **9** איני] אני F **10** וכשיחזרו] וכשיחזרו BCDEFG | לשיאורם] לשיאורן EF **11** עליהם] עליו DEFG **12** חזון] < DFG **13** נשלם... יונה] E; נשלם ספר יונה C; נשלם פירוש יונה DFG; סליק נבואת יונה C **14** שבח... מעונה] BDEFG; עצמותינו כדשא תפרחנה C